

Informace o habilitačním řízení

Zahájení řízení: 14. 4. 2023

V oboru: Filozofie

Uchazeč: **Mgr. Jan Čížek, Ph.D.**
Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, Katedra filozofie, odborný asistent

Vzdělání: (*rok, univerzita, fakulta*)

2010 Mgr. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, obor Filozofie a Historie

2014 Ph.D. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, obor Filozofie

Název habilitační práce:

Raně novověká mosaická fyzika a její komeňánští pokračovatelé.

Habilitační komise

Podle § 72, odst. 5 zákona o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákonu o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a se souhlasem Vědecké rady Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ze dne 10. 5. 2023 byla jmenována komise ve složení:

Předseda:	prof. PhDr. Ivan Blecha, CSc.	FF UP Olomouc
Členové:	prof. Tomáš Nejeschleba, Ph.D.	FF UP Olomouc
	doc. Mgr. Jan Palkoska, Ph.D.	FF UK Praha
	doc. PhDr. Lucie Storchová, Ph.D.	FHS UK Praha a FÚ AV ČR Praha
	PhDr. Vladimír Urbánek, Ph.D.	FÚ AV ČR Praha

Podle § 72, odst. 7 výše uvedeného zákona určí komise tři oponenty.

Seznam prací

a) vědecké monografie a kapitoly v monografiích

Monografie

1. Jan ČÍŽEK, Komenský a Bacon. Dvě raně novověké cesty k obnově vědění. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2017, 218 s. ISBN 978-80-7465-265-3.
2. Jan ČÍŽEK, The Conception of Man in the Works of John Amos Comenius. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2016, 233 s. ISBN 978-3-631-67873-2.

b) práce publikované v zahraničních recenzovaných nebo impaktovaných vědeckých časopisech

1. Jan ČÍŽEK, „From Pansophia to Panorthosia: The Evolution of Comenius’s Pansophic Conception“. *Erudition and the Republic of Letters* 4 (2), 2019, s. 199–227. ISSN 2405-5069. (Jsc)
2. Jan ČÍŽEK, „John Amos Comenius and his Philosophy of Man“. *Bruniana & Campanelliana* XXIV, 1, 2018, s. 155–163. ISSN 1125-3819. (Jimp)
3. Jan ČÍŽEK, „The Importance of Analogy in the Work of John Amos Comenius“. *Archivio di Filosofia* LXXXIV, 2016/3, s. 177–185. ISSN 0004-0088. (Jsc)
4. Jan ČÍŽEK, „The Concept of Panaugia according to Francesco Patrizi and John Amos Comenius“. *Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej / Archive of the History of Philosophy and Social Thought* 61, 2016, s. 153–164. ISSN 2658-0438. (Jost)

c) práce publikované v tuzemských recenzovaných nebo impaktovaných vědeckých časopisech

5. Jan ČÍŽEK, „Přírodní filosofie Jana Bayera: Její mosaický charakter a raně novověké inspirace“. *Filosofický časopis* 69, 2021, č. 4, s. 711–736. ISSN 0015-1831. (Jimp)
6. Jan ČÍŽEK, „Ultra Columnas Herculis: Čtyři století od vydání Baconova Instauratio magna“. *Dějiny věd a techniky* LIII, 2020, č. 1–2, s. 5–13. ISSN 0300-4414. (Jost)

7. Jan ČÍŽEK, „The ‘Physica Mosaica’ of Johann Heinrich Alsted (1588–1638)“. *Teorie vědy / Theory of Science*. XLII 2020, č. 1, s. 117–139. ISSN 1804-6347. (Jsc)
8. Jan ČÍŽEK, „Encyklopedismus J. H. Alsteda jako jedna z inspirací Komenského pansofismu?“. *Studia Neoaristotelica* 15, č. 7, 2018, s. 263–295. ISSN 1214-8407. (Jsc)
9. Jan ČÍŽEK, „Anthony Collins v kontextu raného britského osvícenství“. *Pro-Fil: Internetový časopis pro filosofii* 19, č. 1, 2018, s. 19–35. ISSN 1212-9097. (Jsc)
10. Jan ČÍŽEK, „John Amos Comenius and Francis Bacon: Two Early Modern Paths to the Restoration of Knowledge“. *Acta Comeniana* 31 (LV), 2017, s. 9–22. ISSN 0231-5955. (Jsc)
11. Jan ČÍŽEK, „Comenius’s Emendation of Society and its Limits“. *Studia Comeniana et Historica* 97–98 (XLVII), 2017, s. 73–82. ISSN 0323-2220. (Jost)
12. Jan ČÍŽEK, „Filosoficko-teologická koncepce člověka v emendačním díle J. A. Komenského“. *Studia Comeniana et Historica* 95–96 (XLVI), 2016, s. 86–120. ISSN 0323-2220. (Jost)
13. Jan ČÍŽEK, „Peter Chelčický und Johann Amos Comenius: vom Gedanken der Gewaltfreiheit zum Konzept einer universalen Toleranz“. *Acta Comeniana* 29 (LIII), 2015, s. 41–60. ISSN 0231-5955. (Jsc)
14. Jan ČÍŽEK, „The Pansophia of Jan Amos Comenius with Regard to his Concept of Nature“. *Acta Comeniana* 28 (LII), 2014, s. 51–93. ISSN 0231-5955. (Jsc)
15. Jan ČÍŽEK, „On the eschatology of Consultatio catholica“. *Studia Comeniana et Historica* 91–92 (XLIV), 2014, s. 19–30. ISSN 0323-2220. (Jost)
16. Jan ČÍŽEK, „Filosoficko-teologická koncepce člověka v Komenského Konsultaci“. *Studia Comeniana et Historica* 91–92 (XLIV), 2014, s. 31–64. ISSN 0323-2220. (Jost)
17. Jan ČÍŽEK, „Johann Heinrich Alsted: A Mediator between Francesco Patrizi and J. A. Comenius?“ *Acta Comeniana* 26 (L), 2012, s. 69–88. ISSN 0231-5955. (Jsc)
18. Jan ČÍŽEK, „The Teachings of Petr Chelčický and Its Reception in the Tradition of the Czech Philosophical Thought“. *Czech and Slovak Journal of Humanities – Philosophica* 1/2011, s. 49–59. ISSN 1805-3742. (Jost)
19. Jan ČÍŽEK, „Filosofie Franceska Patriziho a Jana Amose Komenského ve světle jejich vrcholných děl“. *Studia Comeniana et Historica* 83–84 (XXXX), 2010, s. 21–45. ISSN 0323-2220. (Jost)

d) práce publikované ve sbornících konferencí, pokud jsou publikovány v plném rozsahu

1. Jan ČÍŽEK, „Comenius’ Pansophia in the Context of Renaissance Neo-Platonism“. In: *Platonism and its Legacy : Selected Papers from the Fifteenth Annual Conference of the International Society for Neoplatonic Studies*. Ed. by John Finamore and Tomáš Nejeschleba. Lydney: The Prometheus Trust, 2019, s. 357–368. ISBN 978-1-898910-88-6.
2. Jan ČÍŽEK, „Patricius – Alstedius – Comenius. A Few Remarks on Patricius’ Reception in Early Modern Central Europe“. In: *Francesco Patrizi: Philosopher of the Renaissance*. Ed. by Tomáš Nejeschleba and Paul Richard Blum. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 370–384. ISBN 978-80-244-4428-4.

e) učební texty

1. Jan ČÍŽEK. *Novověké filozofické koncepce (Studijní opora pro kombinované studium)*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2018. 40 s.

f) ediční/redakční činnost

1. Gasparo Contarini, *De Immortalitate Animae / On the immortality of the Soul*. Band 26 der Schriftenreihe: *Studia Classica et Mediaevalia*, ed. by Paul Richard BLUM et al. Nordhausen: Verlag T. Bautz 2020. ISBN 978-3-95948-467-1.
2. Tomáš NEJESCHLEBA a kol. (vyd.), *Pojetí svobody v dějinách a současnosti filosofie*. Brno 2013. ISBN 978-80-7325-331-8.

g) popularizační články aj.

POPULARIZACE:

1. Jan ČÍŽEK, *Z Jána Komenského sa robí Jára Cimrman* (rozhovor s Otakarem Horákem), *Denník N*, čtvrtek 31. května 2018, s. 16.

HESLA V ENYKLOPEDIÍCH:

2. Jan ČÍŽEK, *John Amos Comenius*. In: *Encyclopedia of Renaissance Philosophy* [online: <http://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-02848-4>]
3. Jan ČÍŽEK, *Petr Chelčický*. In: *Encyclopedia of Renaissance Philosophy* [online: <http://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-02848-4>]

PŘEKLAD:

1. Jan ČÍŽEK a kol., „John Toland a jeho Křesťanství bez mystérií“. *Pro-Fil: Internetový časopis pro filosofii* 17, č. 2, 2016, s. 30–41. ISSN 1212-9097.

Seznam citací/ohlasů a recenzí, bez uchazečových autocitací

RECENZE:

Jan ČÍŽEK, Komenský a Bacon. Dvě raně novověké cesty k obnově vědění. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2017, 218 s. ISBN 978-80-7465-265-3.

1. Recenzní studie: Věra Schifferová, „Reflections on Jan Čížek's Book Comenius and Bacon: Two Early Modern Pathways to the Restoration of Knowledge“. *Acta Comeniana* 34 (LVIII), 2020, s. 103–129.
2. Recenze: Jan Červenka, *Studia Comeniana et historica* XLVIII, č. 99–100, 2018, s. 103–104.
3. Recenze: Daniel Špelda, *Pro-Fil: Internetový časopis pro filosofii* 19, č. 1, 2018, s. 62–64.

Jan ČÍŽEK, *The Conception of Man in the Works of John Amos Comenius*. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2016, 233 s. ISBN 978-3-631-67873-2

1. Recenze: Andreas Lischewski, *Comenius-Jahrbuch*. Band 26, 2018. Baden Baden: Academia Verlag, 2019, s. 246–249.
2. Recenze: Uwe Voigt, *Acta Comeniana* 30 (LIV), 2016, s. 221–225.

CITACE:

Jan ČÍŽEK, „From Pansophia to Panorthosia: The Evolution of Comenius's Pansophic Conception“. *Erudition and the Republic of Letters* 4 (2), 2019, s. 199–227.

1. Thomas J. McCullough, „Overview of Publications on the Moravian Church in English, 2016–20“. *Journal of Moravian History* 22/1, 2022, s. 82–115.
2. Mariano Narodowski, „Fantasmas de lo escolar. ¿A quién vas a llamar?“ *Teoría de la Educación. Revista Interuniversitaria*, 33(2), 2021, s. 59.
3. Gyeong-Geon Lee – Hun-Gi Hong: „John Amos Comenius as the prophet of modern ideas in science education: in the light of Pansophia“. *History of Education: Journal of the History of Education Society* 2021, s. 2.
4. Barbara Sitarska, „Pansophism as John Amos Comenius' idea of Lifelong Learning“. *Siedleckie Zeszyty Komeniologiczne*. Tom VII, 2020, s. 246.

Jan ČÍŽEK, „Comenius' Pansophia in the Context of Renaissance Neo-Platonism“. In: *Platonism and its Legacy : Selected Papers from the Fifteenth Annual Conference of the International Society for Neoplatonic Studies*. Ed. by John Finamore and Tomáš Nejeschleba. Lydney, The Prometheus Trust 2019, s. 357–368.

5. Maximiliano Prada Dussán, „Comenio: el tránsito de la Edad Media a la Modernidad“. In: *Comenio, 350 años después*. Ed. by Maximiliano Prada Dussán – David A. Rubio Gaviria. Bogotá: Universidad Pedagógica Nacional, 2022, s. 91, 98.
6. Tomáš Nejeschleba, „Renesanční panpsychismus u Jana Amose Komenského.“ In: *Paulo Floss octogenario*. Ed. Otakar Bureš – Lenka Jedličková – Tomáš Nejeschleba. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020, s. 76.
7. Jelena Maksimović – Jelena Osmanović – Nikola Simonović, „Pansophism and pedagogy in the work of John Amos Comenius from the angle of pedagogy in Serbia“. *Siedleckie Zeszyty Komeniologiczne*, Tom VII, 2020, s. 162.

Jan ČÍŽEK, „John Amos Comenius and his Philosophy of Man“. *Bruniana & Campanelliana* XXIV, 1, 2018, s. 155–163.

8. Thomas J. McCullough, „Overview of Publications on the Moravian Church in English, 2016–20“. *Journal of Moravian History* 22/1, 2022, s. 82–115.

Jan ČÍŽEK, „John Amos Comenius and Francis Bacon: Two Early Modern Paths to the Restoration of Knowledge“. *Acta Comeniana* 31 (LV), 2017, s. 9–22.

9. Tomáš Havelka, *Skrytý tajemství Božích poklad. Biblické citace v českých spisech Jana Amose Komenského*. Praha: NLN, 2019, s. 318.

Jan ČÍŽEK: *Komenský a Bacon. Dvě raně novověké cesty k obnově vědění*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2017, 218 s. ISBN 978-80-7465-265-3.

10. Radim Červenka, „A Golden Dream of Humanity or a Picture of Reality in Comenius’s Pansophy?“ In: *The Restoration of Human Affairs: Utopianism or Realism*. Ed. by Jan Hábl. Eugene, OR: Pickwick Publications, 2022, s. 18.

11. Věra Schifferová, „„Omnia discantur per theoriam, praxin, chresin.“ Zur aktuellen Bedeutung des Comenius für das Anthropozän“. In: *Comenius-Jahrbuch*. Band 28. Ed. Andreas Fritsch – Andreas Lischewski – Uwe Voigt. Baden-Baden: Academia Verlag, 2020, s. 56–57.

12. Štefan Šrobár, „Komenského cesta k obnove poznania“. *Disputationes Scientifcae Universitatis Catholicae in Ružomberok* 4, 2020, s. 147–151 (citováno 24x).

13. Martin Kopecký, „Proč chápat celoživotní vzdělávání jako dobro pro celé lidstvo? Revize pohledu UNESCO za pomoci Komenského“. *Lifelong Learning – celoživotní vzdělávání* 10, 2020, č. 1, s. 15–16.

14. Miloš Bednář, „Jan Amos Komenský a fenomén i symbol hry“. *Česká kinantropologie* 24, 2020, č. 1–2, s. 17.

15. Radim Červenka, „Zlatý sen o člověku, anebo obraz reality v Komenského Pansofii?“ In: *Utopismus, nebo realismus Komenského projektu nápravy věcí lidských?* Ed. Jan Hábl. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2019, s. 40.

16. Miloslava Černá, „Johann Amos Comenius and His Legacy at the Information Age“. *Blended Learning: Educational Innovation for Personalized Learning*. 12th International Conference, ICBL 2019, Hradec Kralove, Czech Republic, July 2–4, 2019, Proceedings. Ed. by Simon K. S. Cheung – Lap-Kei Lee et. al., S.l.: Springer, 2019, s. 49.

17. Martin Bojda, *Goethova fenomenologie: Studie k osvícenskému myšlení přírodního a kulturního zprostředkování*. Disertační práce obhájená na FHS UK. Praha: Univerzita Karlova, 2018, s. 124.

18. Markéta Forstová, *Otázka vnitřní systemizace knihovny v díle Gabriely Naudého*. Bakalářská práce obhájená na FF UK. Praha: Univerzita Karlova, 2018, s. 37.

19. Lenka Řezníková: *Ad majorem evidentiam. Literární reprezentace „zřejmého“ v textech J. A. Komenského*. Praha: *Filosofia*, 2018, s. 30.

20. Petr Pavlas: *Definovat a kombinovat. Komenského projekt posledního jazyka*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2018, s. 41.

Jan ČÍŽEK, „Comenius’s Emendation of Society and its Limits“. *Studia Comeniana et Historica* 97–98 (XLVII), 2017, s. 73–82.

21. Thomas J. McCullough, „Overview of Publications on the Moravian Church in English, 2016–20“. *Journal of Moravian History* 22/1, 2022, s. 82–115.

22. Adnan Çirak, „Jan Ámos Komenský’nin Eğitim Sistemini Özelliikleri Üzerine: Bir Eğitim Tarihi Çalışması“. *Journal of Universal History Studies (JUHIS)*, 3(1), June 2020, s. 41, 46.

Jan ČÍŽEK: *The Conception of Man in the Works of John Amos Comenius*. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2016, 233 s. ISBN 978-3-631-67873-2.

23. Dana Hanesová, „Preventing Humans from Becoming Unhuman“. *Comenius’s Restoration from the Perspective of a Contemporary Educator*. In: *The Restoration of Human Affairs: Utopianism or Realism*. Ed. by Jan Hábl. Eugene, OR: Pickwick Publications, 2022, s. 88.

24. Thomas J. McCullough, „Overview of Publications on the Moravian Church in English, 2016–20“. *Journal of Moravian History* 22/1, 2022, s. 82–115.

25. Radim Červenka, „A Golden Dream of Humanity or a Picture of Reality in Comenius's Pansophy?“ In: *The Restoration of Human Affairs: Utopianism or Realism*. Ed. by Jan Hábl. Eugene, OR: Pickwick Publications, 2022, s. 15, 21.
26. Eliška Hromádková, *Pojetí člověka v útěšných spisech Jana Amose Komenského*. Diplomová práce obhájená na FF UPa. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2021, s. 42, 48, 49, 51.
27. Alyke Zwaantina de Vries, *The General Reformation divini et humani: The Rosicrucian Call for Change, Its Sources, and Early Impact*. Disertační práce obhájená na Radboud University Nijmegen 26. března 2020, s. 373.
28. Barbara Sitarska, „Pansophism as John Amos Comenius' idea of Lifelong Learning“. *Siedleckie Zeszyty Komeniologiczne*. Tom VII, 2020, s. 246.
29. Radim Červenka: *Utravkisté a obraz hříchu v kulturních dějinách reformace*. Disertační práce obhájená na KFI FF UP v Olomouci. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020, s. 96.
30. Brent Ranalli, „Unity of Brethren Tradition and Comenius's Pansophy.“ *Journal of Moravian History* 20, 2020, no. 1, s. 12.
31. Radim Červenka: „Zlatý sen o člověku, anebo obraz reality v Komenského Pansofii?“ In: *Utopismus, nebo realismus Komenského projektu nápravy věcí lidských?* Ed. Jan Hábl. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2019, s. 43.
32. Dana Hanesová: „Aby žádný člověk neupadal v nečlověka.‘ Komenského volanie po náprave z pohľadu súčasného pedagoga“. In: *Utopismus, nebo realismus Komenského projektu nápravy věcí lidských?* Ed. Jan Hábl. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2019, s. 131.
33. Radim Červenka: „The Concept of Original Sin in the Cultural and Social Context of Late Utraquism and the Reformation“. *Filosofický časopis / Journal of Philosophy*. Special Issue Number 1/2018: *The Bohemian Reformation and Religious Practice*, Vol. 11, s. 180.
34. Shinichi Sohma: „コメニウスから考える教育政治“ [Educo-Politics from the Viewpoint of Comenius Study], *Forum on Modern Education* 27, 2018, s. 44.
35. Anna Nikolaevna Kalizhanova – Elena Yurjevna Guseva, „Regarding the Issue of Instructional Credibility in Higher Education.“ In: *ЛУЧШАЯ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ РАБОТА 2018: сборник статей XIV Международного научно-исследовательского конкурса*. Ed. German Yuryevich Gulyaev. Penza: MCNS, 2018, s. 174.
36. Andreas Hellerstedt – Peter Mozelius, „From Comenius to Counter-Strike, 400 years of Game-based learning as a didactic foundation“. In: *ECGBL 2018 12th European Conference on Game-Based Learning*. Reading, UK: Academic Conferences and Publishing International Limited, 2018, s. 234, 238.
37. Howard Hotson, „Via Lucis in tenebras: Comenius as a Prophet of the Age of Light“. In: *Let There Be Enlightenment: The Religious and Mystical Sources of Rationality*. Ed. by Anton M. Matytsin – Dan Edelstein, Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2018, s. 54.
38. Lucas E. Misseri, „Komenský, Jan Amos: Spisy o první filosofii, edición preparada por Vojtěch Balík y Věra Schifferová, OIKOYMENH, Praga, 2017, pp. 765.“, *Anales del Seminario de Historia de la Filosofía* 35 (3), 2018, s. 777.
39. Lucas E. Misseri, „Comenius' ethics: from the heart to the world“, *Ethics & Bioethics (in Central Europe)* 7 (1–2), 2017, s. 14.
40. Jan Skopal, *Problematika světla v kultuře sedmnáctého století: Jan Amos Komenský a síť českých vzdělanců*. Bakalářská práce obhájená na FF UP v Olomouci. Olomouc: Univerzita Palackého 2017, s. 8, 29, 34, 37.
41. Radim Červenka, „Hříšný člověk v dílech utravkistických autorů a Labyrintu Jana Amose Komenského“, *Studia Comeniana et Historica* 93–94 (XLV), 2015 [sic!], s. 54.

Jan ČÍŽEK, „The Importance of Analogy in the Work of John Amos Comenius“. *Archivio di Filosofia* LXXXIV, 2016/3, s. 177–185.

42. Petr Pavlas, „Up to Five Books of God: The Metaphorical and Theological Background of Herborn Encyclopaedism“. *Reformation & Renaissance Review*, 2023 (online).
43. Thomas J. McCullough, „Overview of Publications on the Moravian Church in English, 2016–20“. *Journal of Moravian History* 22/1, 2022, s. 82–115.
44. *Archiv für Begriffsgeschichte*. Band 60/61. Hrsg. von Christian Bermes – Hubertus Busche – Michael Erler. S.I.: Meiner: Verlag für Philosophie, 2020, s. 443.

Jan ČÍŽEK, *Filosoficko-teologická koncepce člověka v emendačním díle Jana Amose Komenského*. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra filozofie 2014.

45. Radim Červenka, „A Golden Dream of Humanity or a Picture of Reality in Comenius’s Pansophy?“ In: *The Restoration of Human Affairs: Utopianism or Realism*. Ed. by Jan Hábl. Eugene, OR: Pickwick Publications, 2022, s. 20.
46. Radim Červenka, „Zlatý sen o člověku, anebo obraz reality v Komenského Pansofii?“ In: *Utopismus, nebo realismus Komenského projektu nápravy věcí lidských?* Ed. Jan Hábl. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2019, s. 37, 43.
47. Kateřina Šolcová, *Aristotelská východiska Komenského spisu Didactica magna*. Disertační práce obhájená na FF Univerzity Pardubice. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2015, s. 67.

Jan ČÍŽEK, „The Pansophia of Jan Amos Comenius with Regard to his Concept of Nature“. *Acta Comeniana* 28 (LII), 2014, s. 51–93.

48. Barbara Sitarska, „Pansophism as John Amos Comenius’ idea of Lifelong Learning“. *Siedleckie Zeszyty Komeniologiczne*. Tom VII, 2020, s. 247–248.
49. Юлия Владимировна Иванова, „«С ВЯЩЕННАЯ ФИЗИКА» ЯНА АМОСА КОМЕНСКОГО — МЕЖДУ «НОВЫМИ НАУКАМИ О ПРИРОДЕ» И «БИБЛЕЙСКОЙ ЭНЦИКЛОПЕДИЕЙ»“. *Вестник ПСТГУ. Серия IV: Педагогика. Психология* 52, 2019, s. 66.
50. Bernhard Josef Stalla, „Das Zusammenwirken von »Wissen – Handeln – Glauben« als Grundlage für die Verbesserung der Welt in der »Pansophia humana« von Jan Amos Komenský“. *Siedleckie Zeszyty Komeniologiczne*. Tom VI, 2019, s. 207.

Jan ČÍŽEK, „On the eschatology of Consultatio catholica“. *Studia Comeniana et Historica* 91–92 (XLIV), 2014, s. 19–30.

51. А.В. Карабыков, „Коменский, милленаризм и проект всеобщего языка.“ In: Ян Амос Коменский. Путь Света, найденный и подлежащий нахождению (1668 г.). Гл. XIX. Основание всеобщего языка. Перевод с латыни и примечания А.В. Карабыкова. *Вопросы философии* 2022, № 2, s. 52.
52. Petr Pavlas: *Definovat a kombinovat. Komenského projekt posledního jazyka*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2018, s. 30.

Jan ČÍŽEK, „Patricius – Alstedius – Comenius. A Few Remarks on Patricius’ Reception in Early Modern Central Europe“. In: Francesco Patrizi: *Philosopher of the Renaissance*. Ed. by Tomáš Nejeschleba – Paul Richard Blum. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci 2014, s. 370–384.

53. Tomáš Nejeschleba, „Renesanční panpsychismus u Jana Amose Komenského.“ In: *Paulo Floss octogenario*. Ed. Otakar Bureš – Lenka Jedličková – Tomáš Nejeschleba. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020, s. 80.
54. Tomáš Nejeschleba „Der Panpsychismus in der Renaissancephilosophie: von Ficino bis Comenius“. In: *Comenius-Jahrbuch*. Band 27. Hrsg. von Andreas Fritsch – Andreas Lischewski – Uwe Voigt. Baden Baden: Academia Verlag, 2019, s. 131.
55. Tomáš Nejeschleba „Formy panpsychismu v renesanční filosofii“. *Studia Comeniana et Historica* 95–96 (XLVI), 2016, s. 70.

Jan ČÍŽEK, „Johann Heinrich Alsted: A Mediator between Francesco Patrizi and J. A. Comenius?“ *Acta Comeniana* 26 (L), 2012, s. 69–88.

56. Petr Pavlas: „The *Lex secundum quam disponuntur omnia*: Trichotomic Trees in Jan Amos Komenský’s Pansophical Metaphysics and Metaphorics“. *Journal of Early Modern Studies* 9, 2020, no. 1, s. 11.
57. Howard Hotson, „Via Lucis in tenebras: Comenius as a Prophet of the Age of Light“. In: *Let There Be Enlightenment: The Religious and Mystical Sources of Rationality*. Ed. by Anton M. Matytsin – Dan Edelstein, Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2018, s. 54.
58. Martin Žemla, „Heinrich Khunrath and His Theosophical Reform“. *Acta Comeniana* 31 (LV), 2017, s. 60.
59. Thomas J. McCullough, „Overview of Publications on the Moravian Church in English, 2011–2015“, *Journal of Moravian History* 16, Fall 2016, no. 2, s. 143.
60. Andrea Strazzoni, „Alsted, Johann Heinrich“, *Encyclopaedia of Renaissance Philosophy*. Springer 2016 [online].

Jan ČÍŽEK, „The Teachings of Petr Chelčický and Its Reception in the Tradition of the Czech Philosophical Thought“. *Czech and Slovak Journal of Humanities – Philosophica* 1/2011, s. 49–59.

61. Thomas J. McCullough, „Overview of Publications on the Moravian Church in English, 2011–2015“, *Journal of Moravian History* 16, Fall 2016, no. 2, s. 141.

Jan ČÍŽEK, „Filosofie Franceska Patriziho a Jana Amose Komenského ve světle jejich vrcholných děl“. *Studia Comeniana et Historica* 83–84 (XXXX), 2010, s. 21–45.

62. Tomáš Nejeschleba „Der Panpsychismus in der Renaissancephilosophie: von Ficino bis Comenius“. In: *Comenius-Jahrbuch*. Band 27. Hrsg. von Andreas Fritsch – Andreas Lischewski – Uwe Voigt. Baden Baden: Academia Verlag, 2019, s. 111.

63. Brent Ranalli, „Unity of Brethren Tradition and Comenius's Pansophy.“ *Journal of Moravian History* 20, 2020, no. 1, s. 2.

64. Howard Hotson, „Via Lucis in tenebras: Comenius as a Prophet of the Age of Light“. In: *Let There Be Enlightenment: The Religious and Mystical Sources of Rationality*. Ed. by Anton M. Matytsin – Dan Edelstein, Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2018, s. 54.

65. Tomáš Nejeschleba, „Formy panpsychismu v renesanční filosofii“, *Studia Comeniana et Historica* 95–96 (XLVI), 2016, s. 70.

66. Radim Červenka, „Hříšný člověk v dílech utrakvistických autorů a Labyrintu Jana Amose Komenského“, *Studia Comeniana et Historica* 93–94 (XLV), 2015, s. 53.

67. Petr Pavlas, *Trojí boží kniha: Nástin dějin knižní metaforiky se zvláštním zřetelem ke Komenskému*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2015, s. 95–96.

68. Petr Pavlas, *Trinus liber Dei: Komenského místo v dějinách metaforiky „knihy přírody“*. Disertační práce obhájená na KFI FF Západočeské univerzity v Plzni. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2015, s. 91.

69. J. A. Comenius, *Opera omnia 19/I: De rerum humanarum emendatione consultatio catholica – Europae lumina – Panegersia – Panaugia*. Edd: Martin Steiner – Vojtěch Balík – Dagmar Čapková – Věra Schifferová – Markéta Klosová – Lucie Storchová. Praha: Academia, 2014, s. 285, 294, 295, 298.

70. Daniel Špelda, „Pokrok vědy nebo návrat k mosaické fyzice: Harmonie starého a nového poznání u Komenského“. In: *Idea Harmonie v díle Jana Amose Komenského*. Ed. Věra Schifferová – Aleš Prázný – Kateřina Šolcová. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2014, s. 86.

71. Jana Stejskalová, *Pojetí světla v Komenského všennápravném díle*. Bakalářská práce obhájená na FF Univerzity Pardubice. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2012, s. 10, 11, 21.

Tři publikace a tři citace, které kandidát považuje za nejvýznamnější

PUBLIKACE:

1. Jan ČÍŽEK, *The Conception of Man in the Works of John Amos Comenius*. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2016, 233 s. ISBN 978-3-631-67873-2. (B)
2. Jan ČÍŽEK, „From Pansophia to Panorthosia: The Evolution of Comenius's Pansophic Conception“. *Erudition and the Republic of Letters* 4 (2), 2019, s. 199–227. ISSN 2405-5069. (Jsc)
3. Jan ČÍŽEK, „John Amos Comenius and his Philosophy of Man“. *Bruniana & Campanelliana* XXIV, 1, 2018, s. 155–163. ISSN 1125-3819. (Jimp)

CITACE:

1. Howard Hotson, „Via Lucis in tenebras: Comenius as a Prophet of the Age of Light“. In: *Let There Be Enlightenment: The Religious and Mystical Sources of Rationality*. Ed. by Anton M. Matytsin – Dan Edelstein, Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2018, s. 54. ISBN 978-1-4214-2601-3.
2. J. A. Comenius, *Opera omnia 19/I: De rerum humanarum emendatione consultatio catholica – Europae lumina – Panegersia – Panaugia*. Edd. Martin Steiner – Vojtěch Balík – Dagmar Čapková – Věra Schifferová – Markéta Klosová – Lucie Storchová. Praha: Academia, 2014, s. 285, 294, 295, 298. ISBN 978-80-200-2448-0.
3. Brent Ranalli, „Unity of Brethren Tradition and Comenius's Pansophy.“ *Journal of Moravian History* 20, 2020, no. 1, s. 2, 12. ISSN 1933-6632.

Seznam absolvovaných vědeckých nebo odborných tuzemských i zahraničních stáží

ZAHRA NIČNÍ POBYTY:

1. Školení v rámci programu Erasmus+ na Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk Społecznych, Instytut Filozofii, Polská republika, 16. až 19. leden 2023.
2. Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Humanistyczny, Instytut Filozofii, Polská republika. Pracovní setkání zástupců Ostravské univerzity, Slezské univerzity v Katovicích a Univerzita Mateja Bela v Banské Bystrici za účelem restrukturalizace společného magisterského studijního programu Filozofická studia, 17.–18. listopad 2022.
3. Badatelský pobyt na Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk Społecznych, Instytut Filozofii, Polská republika, 1.–5. srpen 2022.
4. Vyučující v rámci programu Erasmus+ na Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Humanistyczny, Instytut Filozofii, 1. až 5. duben 2019, odučeno 8 hodin v anglickém jazyce.
5. Vyučující v rámci programu Erasmus+ na Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Wydział Filozoficzny, Instytut Filozofii, 4. až 7. prosinec 2018, odučeno 8 hodin v anglickém jazyce.
6. Studijní pobyt na University of Oxford, St Anne's College, 14.–27. říjen 2018.
7. Vyučující v rámci programu Erasmus+ na Univerzitě Komenského v Bratislavě, Filozofické fakultě, Katedře filozofie a dějin filozofie, 9. až 13. duben 2018, odučeno 8 hodin v českém jazyce.
8. Vyučující v rámci programu Erasmus+ na Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk Społecznych, Instytut Filozofii, 23. až 27. říjen 2017, odučeno 8 hodin v anglickém jazyce.
9. Vedoucí české delegace (National Delegation Leader) a člen Mezinárodní poroty (International Jury) na Mezinárodní filosofické olympiádě (International Philosophy Olympiad) 2016 v Gentu (Belgie), 12. až 15. květen 2016. Web: <http://www.ipo2015.be/>
10. Vedoucí české delegace (National Delegation Leader) a člen Mezinárodní poroty (International Jury) na Mezinárodní filosofické olympiádě (International Philosophy Olympiad) 2015 v Tartu (Estonsko), 12. až 19. květen 2015. Web: <http://www.ipo2015.ee/>
11. Badatelský pobyt v Bibliotheca Philosophica Hermetica v Amsterdamu a Muzeu a mauzoleu Komenského v Naardenu, Nizozemí. 22. až 28. červenec 2014.
12. Vedoucí české delegace (National Delegation Leader) a člen Mezinárodní poroty (International Jury) na Mezinárodní filosofické olympiádě (International Philosophy Olympiad) 2014 ve Vilniusu (Litva), 15. až 18. květen 2014. Web: <http://www.ipo2014.lt/>
13. Člen české učitelské delegace a Mezinárodní poroty (International Jury) na Mezinárodní filosofické olympiádě (International Philosophy Olympiad) 2013 v Odense (Dánsko), 15. až 19. květen 2013. Web: <http://www.ipo2013.dk/>
14. Člen české učitelské delegace a Mezinárodní poroty (International Jury) na Mezinárodní filosofické olympiádě (International Philosophy Olympiad) 2012 v Oslu, 16. až 20. květen 2012. Web: <http://www.ipo2012.no/>
15. Člen české učitelské delegace a Mezinárodní poroty (International Jury) na Mezinárodní filosofické olympiádě (International Philosophy Olympiad) 2011 ve Vídni, 26. až 29. květen 2011. Web: <http://www.ipo2011.at/>

TUZEMSKÉ STÁŽE:

1. Filosofický ústav AV ČR, v. v. i., Oddělení pro komeniologii a intelektuální dějiny raného novověku. Postdoktorandský pobyt, 1. červenec 2016–30. červen 2018.

Seznam úspěšně obhájených výzkumných projektů (řešitel/spoluřešitel)

2022–2024

Standardní projekt GA ČR GA22-00669S *Raně novověká mosaická fyzika a její komeniánští pokračovatelé.*

Pozice: **Hlavní řešitel** (dosud řešeno).

2019–2020

Projekt SGS, Studentská grantová soutěž Ostravské univerzity

Grantový projekt SGS03/FF/2019-2020: *Bílá místa dějin a současnosti filozofie: Osobnosti a témata na okraji kánonu.*

Pozice: **Hlavní řešitel.**

2014–2018

Projekt GAČR Centrum excelence 14-37038G **Mezi renesancí a barokem: Filosofie a vědění v českých zemích a jejich širší evropský kontext**, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci.
Pozice: **Člen řešitelského týmu.**

2012–2014

Projekt ESF OP VK **Centrum pro práci s renesančními texty, CZ.1.07/2.3.00/20.0026**, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci.
Pozice: **Člen řešitelského týmu.**

2011

SGS-IGA, Studentská grantová soutěž Interní grantové agentury Univerzity Palackého v Olomouci.
Grantový projekt FF_2011_006 **Johann Heinrich Alsted – prostředník mezi Franceskem Patrizim a J. A. Komenským?**
Pozice: **Hlavní řešitel.**

Seznam přednášek na mezinárodních konferencích/sympoziích

1. The international virtual conference „Scientiae: Early Modern Knowledge, 1400–1800“ pořádaná na University of Amsterdam on-line (ZOOM) ve dnech 9.–12. 6. 2021 (**příspěvek „Johannes Bayer (1630–1674) and his Synthesis of F. Bacon and J. A. Comenius“**).
2. ВТОРОЙ МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНГРЕСС РУССКОГО ОБЩЕСТВА ИСТОРИИ И ФИЛОСОФИИ: НАУКИНАУКА КАК ОБЩЕСТВЕННОЕ БЛАГО / THE SECOND INTERNATIONAL CONGRESS OF RUSSIAN SOCIETY FOR HISTORY AND PHILOSOPHY OF SCIENCE: SCIENCE AS A PUBLIC GOOD pořádaný na Univerzitě v Petrohradu a online (ZOOM) ve dnech 27.–29. 11. 2020 (**příspěvek „Johannes Amos Comenius’s natural philosophy and its successors in the 17th century Central Europe“**).
3. VI. Slovenský filozofický kongres Slovenského filozofického združenia pri SAV pořádaný on-line (ZOOM) ve dnech 21.–23. 10. 2020 (**příspěvek „Mojžišovská fyzika Johannese Bayera (1630–1674) jako alternativa k dobové přírodní filozofii“**).
4. The international conference „Scientiae: Early Modern Knowledge, 1400–1800“ pořádaná na Queen’s University Belfast (UK) ve dnech 12.–15. 6. 2019 (**příspěvek „Johann Heinrich Alsted’s Physica Mosaica: A Cul-de-sac of Early Modern Natural Philosophy?“**).
5. The international conference „From Quadrivium to Natural Sciences: New Impulses in the Traditional Framework“ pořádaná na FF OU ve dnech 15.–16. 11. 2018 (**příspěvek „Johann Heinrich Alsted’s Physica Mosaica: Cul-de-sac of the Premodern Natural Philosophy?“**).
6. The international conference „Borders, Boundaries and Limits“ pořádaná International Society for Intellectual History (SIH) v St Andrews, UK, ve dnech 10.–13. 6. 2018 (**příspěvek „Comenius’s Emendation of Society and its Limits“**).
7. 11. sjezd českých historiků: Profesní setkání historiček a historiků České republiky, pořádaný na Univerzitě Palackého v Olomouci ve dnech 13.–15. 9. 2017 (**příspěvek „Dílo J. A. Komenského jako nadkonfesijní vyústění české reformace?“** v rámci panelu The History of the Bohemian Reformation - Interdisciplinary Approaches).
8. International Society for Neoplatonic Studies (ISNS 2017) 15th Annual Conference, pořádaná na Univerzitě Palackého v Olomouci ve dnech 14.–16. 6. 2017 (**příspěvek „Comenius’s Pansophia in the Context of Renaissance Neo-Platonism“**).
9. The international conference „Scientiae Padua 2017“ pořádaná na Università degli Studi di Padova ve dnech 19.–22. 4. 2017 (**příspěvek „John Amos Comenius and Francis Bacon: Two Early Modern Paths to the Restoration of Knowledge“**).
10. The Renaissance Society of America Annual Meeting 2017, Chicago, IL, pořádaný ve dnech 30. 3.–1. 4. 2017 v Palmer House, Chicago, IL (**příspěvek „John Amos Comenius and his Philosophy of Man“**).
11. XXX. mezinárodní komeniologické kolokvium na téma „Fines – Limes – Termini, Hranice mezi filosofickou kategorií, sociální interakcí a kartografickým zápisem“ pořádané Muzeem J. A. Komenského v Uherském Brodě spolu s Uníí Comenius a ve spolupráci s Filozofickým ústavem a Historickým ústavem AV ČR v Praze ve dnech 12. a 13. října 2016 v Uherském Brodě. (**příspěvek „Komenského náprava společnosti a její limity“**).
12. The international conference „Scientiae Oxford 2016“ pořádaná na St Anne’s College, University of Oxford, UK, ve dnech 5.–7. července 2016. (**příspěvek „The Concept of Man in the Works of John Amos Comenius“**).

13. The international conference „Epistolary Cultures: Letters and Letter-writing in Early Modern Europe“ pořádaná Department of English and Related Literature University of York ve dnech 18.–20. března 2016 v Yorku (UK). (příspěvek „Comenius' Concept of Pansophy as Seen through His Correspondence“).
14. Jahrestagung 2015: Lukas von Prag – der vergessene Reformator pořádané ve dnech 18.–21. listopadu 2015 na Akademie Herrnhut für politische und kulturelle Bildung v Herrnhutu (Německo). (příspěvek „Petr Chelčický und Jan Amos Komenský: zwischen dem Gedanken der Gewaltfreiheit und der Konzeption einer universalen Toleranz“).
15. The Renaissance Society of America Annual Meeting, Berlin 2015 pořádaný RSA ve dnech 25.–28. března 2015 na Humboldt-Universität zu Berlin, Německo. (příspěvek „The Concept of Panaugia by Francesco Patrizi and John Amos Comenius“).
16. The international conference „Francesco Patrizi: Philosopher of the Renaissance“ pořádaná Centrem pro práci s renesančními texty na Katedře filozofie FF Univerzity Palackého v Olomouci ve dnech 24.–26. dubna 2014 (příspěvek „Patricius – Alstedius – Comenius. A Few Remarks on Patricius' Reception in Early Modern Central Europe“).
17. Mezinárodní konference „21st Days of Frane Petrić – From Petrić to Bošković: Croatian Philosophers in the European Context“ pořádaná Croatian philosophical society ve dnech 26.–29. 9. 2012 na chorvatském ostrově Cresu (příspěvek „Johann Heinrich Alsted and John Amos Comenius: Two Cases of the Reception of Franciscus Patricius in Early Modern Central Europe“).
18. XVIII. mezinárodní komeniologické kolokvium na téma „Komenský a soudobá politická teorie a praxe“ pořádané Muzeem J. A. Komenského v Uherském Brodě, Filozofickým ústavem AV ČR, v. v. i., v Praze, Centrem pro práci s patristickými, středověkými a renesančními texty CMTF UP v Olomouci, Historickým ústavem a Výzkumným střediskem pro dějiny střední Evropy FF MU v Brně ve dnech 12.–13. října 2011 v Uherském Brodě. (příspěvek „Myšlenka nenásilí a postoj k moci světa v Jednotě bratrské: Od Chelčického ke Komenskému“).
19. Mezinárodní konference na téma „Svoboda rozhodování v dějinách a současnosti filosofie“ pořádaná Katedrou filozofie FF UP Olomouc a Centrem pro práci s patristickými, středověkými a renesančními texty, CMTF UP Olomouc ve dnech 5.–7. 10. 2011. (příspěvek „Pojetí svobody rozhodování v Komenského Obecné poradě o nápravě věcí lidských“).

Seznam členství a funkce v komisích, radách nebo jiných orgánech souvisejících s oborem

1. Garant bakalářského studijního programu Filozofie uskutečňovaného na Katedře filozofie filozofické fakulty Ostravské univerzity (2018–dosud).
2. Člen Programové rady Katedry filozofie filozofické fakulty Ostravské univerzity (2018–dosud).
3. Člen komisí pro státní závěrečné zkoušky Katedry filozofie filozofické fakulty Ostravské univerzity (2015–dosud).
4. Člen komisí pro přijímací řízení Katedry filozofie filozofické fakulty Ostravské univerzity (2015–dosud).
5. Člen výběrové komise pro mobility Erasmus+ Katedry filozofie filozofické fakulty Ostravské univerzity (2019–dosud).
6. Člen Disciplinární komise Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (září 2012–srpen 2014).
7. Člen Akademického senátu Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Studentská komora (březen 2011–duben 2014).

Podíl na vědecké výchově studentů, další vědecké nebo pedagogické aktivity

Seznam úspěšně vedených disertačních prací:

1. *Analysis situs v kontextu Leibnizovy korespondence s Clarkem* (Lochmanová Kateřina, 2021).

Seznam úspěšně vedených magisterských diplomových prací:

2. *Filosofie a náboženství ve filmech Hayaa Miyazakiho* (Zajíčková Klára, 2021).
3. *Filozofie pro děti na příkladu vybraných filozofických problémů v knize "Sofijn svět" od Josteina Gaardera* (Anlaufová Lucie, 2020).
4. *Filosofické motivy v Sadově literární tvorbě* (Pavelec Rostislav, 2020).
5. *Totalitarismus: Společnost v díle Příběh Služebnice* (Wygrysová Lucie, 2020).
6. *Charles Blount a kořeny anglického deismu* (Fikrová Barbora, 2019)
7. *Osvícenské ideály a politická praxe* (Černocká Gabriela, 2018).

Seznam úspěšně vedených bakalářských diplomových prací:

8. *Postavení jedince a jeho práva v díle Thomase Hobbesa, Johna Locka a J. J. Rousseaua* (Loskot Jakub, 2022).
9. *Společnost v utopiích T. Mora, T. Campanella a F. Bacona* (Frolková Zuzana, 2021).
10. *Dystopie v moderní literatuře a ve filmu demonstrována na díle Dimitrije Gluchovského* (Pospíšil Jan, 2020).
11. *Spor o (ne)vrozenosti idejí mezi Johnem Lockem a Herbertem z Cherbury* (Piskořová Zuzana, 2020).
12. *Korespondence mezi Anthony Collinsem a Samuelem Clarkem* (Dudová Michaela, 2020).
13. *Novověká diskuze o innatismu na příkladu filozofie J. Locka a R. Descarta* (Mohylová Lucie, 2019).
14. *Skepticismus ve filozofii Davida Huma* (Vinohradský Miloslav, 2019).
15. *Průřez myšlením a dílem Michela de Montaigne* (Lapčík Jan, 2017).

Název a anotace (max. 10 řádků) veřejné habilitační přednášky před akademickou obcí

,Otcové zakladatelé' raně novověké mosaické fyziky a jejich přírodní filosofie

Přednáška se soustředí na detailní představení jedinečného raně novověkého úsilí vystavět přírodní filosofii na biblickém základu, především na první knize Mojžíšově – *Genesis* (odtud označení ‚mosaická‘ či ‚mojžíšovská‘ fyzika). Sledování Písma, nejstaršího a současně nejjistějšího pramene poznání přírody, mělo podle zakládajících osobností tohoto proudu vést k překonání omylů plynoucích ze lpění na dosud pro přírodní filosofii klíčového Aristotelovi (a jeho dědicích) či přílišného důrazu na naši smyslovou zkušenost. Autoři chápaní jako představitelé první generace mosaické fyziky předložili originální výklad stvoření světa, jeho principů a částí, vedeni při tom snahou o doslovnou interpretaci Písma. Stěžejní aspekty jejich přírodní filosofie, od kosmogonie po *historia naturalis*, budou v rámci přednášky podrobně rozebrány s cílem zodpovědět otázku, nakolik lze ve vztahu k zakladatelské generaci mosaické fyziky hovořit o jednotném a soudržném hnutí.

Tři návrhy názvů a anotací (max. 10 řádků) habilitační přednášky před Vědeckou radou FF UP

1. Mosaická fyzika jakožto životaschopná alternativa k aristotelismu?

Představitelé zakladatelské generace raně novověké mosaické fyziky (Lambert Daneau, Otto Casmann, Kort Aslaksøn ad.), jakož i jejich komeniánští následovníci (J. A. Komenský, J. Bayer, J. S. Kozák), ospravedlňovali své úsilí založit poznání přírody na Bibli poukazem na četné omyly Aristotela a jeho následovníků, jež překoná jedině svědectví toho nejstaršího a nejměrohodnějšího textu – Písma svatého v čele s knihou *Genesis*. Cílem přednášky bude podrobně prozkoumat vztah reprezentantů obou generací mosaické fyziky k Aristotelovi a aristotelismu a rozřešit otázku, je-li možné toto raně novověké úsilí skutečně chápat jakožto úspěšnou a životaschopnou alternativu k peripatetickému ‚jařmu‘ v oblasti poznání přírody.

2. Přírodní filosofie J. A. Komenského v kontextu raně novověké mosaické fyziky

Od nejranějších moderních přehledů dějin filosofie (J. F. Buddeus, J. J. Brucker) až po naši nedávnou současnost (J. Červenka, A. Blair) bývá za nejvýznamnějšího představitele raně novověké mosaické fyziky označován Jan Amos Komenský, zejména pro své dílo *Physicae synopsis* (1633) a jeho pozdní *Addenda* (1663). Toto hodnocení může být poněkud překvapivé, zvláště vezmeme-li v úvahu, že představitelé zakladatelské generace mosaické fyziky, k nimž se Komenský výslovně hlásí, kladli rozhodný důraz na jedinečnost Písma coby zdroje poznání přírody a na nutnost jeho doslovného čtení a výkladu. Komenský se však svou triádou smysly – rozum – víra (Písmo) tomuto důrazu vzdaluje a nadto do své přírodní filosofie zahrnuje nebiblické (především novoplatonské a alchymické) zdroje. Cílem přednášky bude pokusit se Komenského místo v kontextu raně novověké mosaické fyziky revidovat a uchopit ve vší jeho plastičnosti.

3. Samuel Pike, pozapomenutý dědic mosaické fyziky

Třebaže je osvícenskou historiografií za vrchol mosaické fyziky považováno dílo J. A. Komenského, popřípadě jeho následovníků (zejména J. Bayer), objevují se ještě v 18. století tendence úsilí o vybudování čistě biblické fyziky oživit. Jedním z příkladů je dílo *Philosophia Sacra: Or The principles of Natural*

Philosophy Extracted from Divine Revelation (1753) pocházející od anglického duchovního Samuela Pikea. To je ve srovnání s pracemi zakladatelské generace mosaické fyziky (druhá polovina 16. a první dvě dekády 17. století) jedinečné ve své vstřícnosti k novým přírodně-filosofickým poznatkům (od heliocentrismu až po gravitační teorii), současně v něm poněkud překvapivě rezonují také silné komeňanské motivy. Cílem přednášky bude Pikeovo pozapomenuté dílo detailně představit a poukázat na jeho badatelskou atraktivitu pro historiky filosofie i vědy.

11. 5. 2023